23.10.2018

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 105/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle raideliikennelaiksi ja laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Rataverkonhaltijoiden yhteistyöryhmän lausunto

Rataverkonhaltijoiden yhteistyöryhmä on arvioinut raideliikennelakiesityksen pykälää 112 "Rataverkon haltijoiden ja ratakapasiteetin hakijoiden yhteistyöryhmä" ja toteaa asiasta seuraavaa:

Vuodesta 2016 toiminut rataverkonhaltijoiden yhteistyöryhmä perustettiin lisäämään tiedonvaihtoa rataverkon haltijoiden kesken sekä julkisen hallinnon toimijoiden, viranomaisten ja muiden tarpeellisten toimijoiden (tutkimus ja kehitys) kesken.

Yhteistyöryhmä on osoittautunut hyödylliseksi foorumiksi näkemysten ja tietojen vaihtamiseen. Toimijoiden kenttä on ollut mahdollista saada tällä tavoin matalalla kynnyksellä vuorovaikutuksen piiriin. Työ on toistaiseksi keskittynyt pitkälti lainsäädännön valmisteluun liittyvään vuoropuheluun ja rataverkonhaltijoiden tiedottamiseen ajankohtaisista asioista, EU:n rautatielainsäädännön muutosten toimeenpanon kysymyksiin sekä toiminnallisiin tarpeisiin kuten rataverkon turvallisuuden kehittämiseen.

Organisoituminen on ollut toimintaan nähden riittävää ja toimivaa: Liikennevirasto kookoonkutsujana ja sihteeristönä, rataverkonhaltijoiden joukosta valittu puheenjohtaja ja varapuheenkohtaja, sekä kokouksien aihepiirien valmistelussa auttava johtoryhmä, johon kuuluu ryhmässä toimivia, mutta eri toimijatahoja edustavia rataverkonhaltijoita.

Yhteistyöryhmä katsoo, että toiminnan kehittäminen Raideliikennelain 112 § edellyttämään suuntaan voi tapahtua vaiheittain. Olemassa oleva yhteistyöryhmä on kokoontunut 2–3 kertaa vuodessa. Uusille tehtävien puitteissa kokoontumista 112 § mukaisella laajemmalla ryhmällä edellytetään vähintään kerran vuodessa. Kokoontumiskerroista yksi voidaan muuttaa lain 112 § edellyttämän laajemman kokoonpanon ja agendan mukaiseksi ja lisätä niitä toimintatarpeiden perusteella.

Rautatiemarkkinadirektiivin muutosdirektiivin 7e artiklan edellyttämä yhteistyö on laajempaa sekä toimijakentän että tavoitteiden puolesta. Osallistuvien tahojen määrittely toimintaroolin mukaan on mielekästä. Rautatiemarkkinadirektiivin näkökulmasta roolitukseen perustuvalle listalle on syytä lisätä rautatiepalvelupaikkojen ylläpitäjät, joilla on erityinen roolinsa kapasiteettikysymyksissä. Roolitukseen perustuvassa yhteistyössä on huomattava, että toimijoilla voi olla useampia rooleja, esim. ratakapasiteetin hakijana voi

olla niin rahdinantaja, logistiikkayritys, rautatieyritys kuin rataverkonhaltijakin. Roolitukseen perustuva työskentely tarkastelu myös tasa-arvoistaa keskenään rautatiemarkkinoilla toimivia, keskenään eri kokoisia ja tyyppisiä yrityksiä.

Väylävirastolle esitetty kokoonkutsuja- ja viestintävastuu on looginen ja perusteltu. Sillä on kosketuspinta kaikkiin ryhmään ajateltuihin toimijoihin.

Työryhmälle tulee laatia johtosääntö, joka täsmentää mm. miten ryhmä kootaan ja hallinnoidaan sekä miten se hyväksyy 112 §:n puitteissa tehtävät aloitteet ja suositukset.

Työryhmälle kaavailtu tehtäväkenttä on laaja. Aihealueiden laajuus huomioon ottaen on syytä laatia työohjelma, joka ohjaa toimintaa ja sen suunnittelua.

Lain 112 §:ssä lueteltuihin aiheisiin sisältyy liikennejärjestelmän ja -markkinoiden toimintaan liittyviä kysymyksiä, jotka voivat edellyttää keskustelun ohella myös selvityksiä. Työryhmällä tulisi siten olla varattu resursseja väyläviraston budjetissa. Työryhmän on tarpeen voida nostaa käsittelyyn myös muita tarpeelliseksi katsottuja kysymyksiä.

Rataverkkohaltijoiden yhteistyöhön osallistuminen kaksisuuntaisena toimintana Euroopan tasolla on tärkeää. Rautatiemarkkinoilla toimivat rataverkon haltijat ovat keskenään erilaisia sekä omistajuuden (julkinen/yksityinen) että toiminnallisuuden (liikennöidyt rataverkot/ terminaalityyppiset pääteraiteet ja palvelupaikat) tarkastelukulmasta. Yhteistyöryhmässä on mahdollista katsoa rautatieliikennejärjestelmää kokonaisuutena, ja arvioida mitkä osat siinä vaativat kehittämistä koko järjestelmän hyvän toiminnan saavuttamiseksi. Samaa tarkastelua tarvitaan Euroopan tasolla.

Puheenjohtaja — Jyrki Roukala
Kokkolan Satama Oy

Varapuheenjohtaja — Kirsti Tarnanen-Sariola
Suomen Satamaliitto ry